

Små och medelstora företag

Handlingsplan 2016 – 2018

**EN DEL AV
#vg2020**
Strategi för tillväxt och utveckling i
Västra Götaland 2014–2020 (RUS)

1. Inledning

Handlingsplanen för små och medelstora företag 2016-2018 syftar till att stärka konkurrenskraften för Västra Götalands små och medelstora företag¹. Det övergripande målet är att fler små och medelstora företag växer, utvecklas och bidrar till att skapa ett näringsliv med både bredd och spets. Programmet har tagits fram av Västra Götalandsregionens regionutvecklingsnämnd och är ett verktyg i arbetet för visionen ”Det goda livet” och utvecklingsstrategin Västra Götaland 2020.

Små och medelstora företag spelar en avgörande roll för sysselsättning, förnyelse och diversifiering av näringslivet. Idag skapas till exempel fyra av fem nya jobb² av små och medelstora företag. När den ekonomiska kartan förändras och konkurrensen från tillväxtekonomier ökar behöver fler företag bli mer konkurrenskraftiga för att kunna fortsätta bidra till utvecklingen av Västra Götaland.

De goda förutsättningar som finns i Västra Götaland behöver utvecklas och utmanas. Västra Götalandsregionen ska vara det goda exemplet i att stödja berörda företag. Innovationssystemet, till exempel rådgivningsaktörer, kan bli effektivare, mer samordnade och tydligare gentemot målgruppen. Det regionala offentliga tillväxtarbetet behöver vässas för att bidra till än mer konkurrenskraftiga företag, som kan svara upp mot framtida utmaningar och behov.

2. Trender och utmaningar

Handlingsplanens analys, utmaningar och insatsområden bygger på ett antal olika workshops och studier; Tillväxtverkets rapport om företagens villkor och verklighet 2014³, Företagande på lika villkor⁴. Rapporten från Västra Götalandsregionens analysenhet små och medelstora företag i Västra Götaland 2014⁵ plus 4 stycken workshops med 32 företag⁶ och två workshop⁷ av aktörerna inom innovationssystemet.

Handlingsplanen stämmer även överens med EU:s Small Business Act och deras i insatsområden.

Trender som påverkar företagandet i Västsverige

Under de senaste årtiondena har det skett en **strukturomvandling** med en snabb förskjutning av sysselsättning från tillverkningsindustrin till den privata tjänstesektorn. Mellan år 1993 och år 2011 har sysselsättningen i tillverkningsindustrin i Västra Götaland minskat med 7 procent, samtidigt som sysselsättningen i den privata tjänstesektorn ökat med hela 70 procent. Delvis kan denna utveckling förklaras av en outsourcing från industri till tjänstesektor, liksom en utflyttning av produktion till låglöneländer. Men den viktigaste förklaringen till att sysselsättningen inom industrin minskar är omfattande produktivitetsförbättringar. Trots minskad sysselsättning fortsatte industriproduktionen att öka fram till finanskrisen 2008.

---

¹ Små och medelstora företag är företag som sysselsätter färre än 250 personer och har en omsättning som inte överstiger 50 Milj euro i årsomsättning eller 43 Milj Euro i balansomslutning

² www.foretagarna.se

³ Företagens villkor och verklighet 2014, Tillväxtverket

⁴ Nationell strategi för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor 2015-2020, Tillväxtverket 0600

⁵ Små och medelstora företag 2014, Västra Götalandsregionen 2014

⁶ Spänna bågen, Västra Götalandsregionen 2015

⁷ Tillväxt i SME – Behov, förutsättningar och förslag, SME – Rådet Västra Götaland

Den snabba produktivitetstvecklingen kommer att fortsätta, troligen i en ännu högre takt. Till följd av en accelererande **digitalisering** och **teknisk utveckling** kommer tillverkning och tjänster i allt högre grad att utföras av robotar, maskiner och IT-system. Denna utveckling kan under de kommande decennierna få omvälvande konsekvenser för näringsliv, arbetsmarknad och arbetsliv. En konsekvens är att lönekostnaderna utgör en allt mindre del av produktionskostnaderna, vilket skapar möjligheter till en ökad konkurrenskraft gentemot låglöneländer.

Västra Götaland har som helhet en branschstruktur som är mer präglad av tillverkande branscher än riksgenomsnittet. Vi har också en näringslivsstruktur med ett fåtal dominerande globala industriföretag. Som följd av att färre sysselsätts inom de stora industriföretagen och att industrin outsourcar tjänster och produktion av insatsvaror ökar andelen sysselsatta i små och medelstora företag. Redan idag skapas fyra av fem nya jobb i små och medelstora företag, i stor utsträckning inom tjänstesektorn. Detta är en utveckling som i grunden är positiv genom att bidra till ökad diversifiering och minskad sårbarhet.

Kombinationen av tekniska framsteg, lägre transportkostnader och avreglering bidrar till en **globalisering** med en ökad handel och ökad internationell rörlighet. Framväxten av nya utvecklade länder innebär både möjligheter och utmaningar för västsvenska företag. Konkurrensen skärps från företag i tidigare utvecklade delar av världen samtidigt som marknaderna för varor och tjänster vidgas i dessa regioner.

Klimatomställningen kräver omställning till en hållbar produktion och en anpassning till en ökad efterfrågan på gröna varor och tjänster. Västra Götaland ligger långt framme och det finns goda möjligheter att stärka konkurrenskraften genom att ligga i täten.

De fyra trender som beskrivs bedöms ha stor påverkan på näringslivets förutsättningar de närmaste decennierna. Trenderna är globala – men kan få särskild betydelse för näringslivet i Västra Götaland. Detta eftersom trenderna kommer att leda till krav på en omställning som blir särskilt viktig för regioner med en näringslivsstruktur som, direkt och indirekt, har ett stort beroende av tillverkningsindustrin. Detta medför en sårbarhet inför en omvandling, men också en möjlighet genom att Västra Götalands kunskapsintensiva näringsliv har en god potential att ta tillvara på de affärsmöjligheter som omvandlingen för med sig. För att ta tillvara på möjligheterna måste näringslivet ligga före i omställningen. Nedan beskrivs tre huvudutmaningar för att företagen ska lyckas med detta.

Huvudutmaningar för företag i Västra Götaland

Västra Götaland hör till de europeiska regioner som har högst FoU-utgifter som andel av bruttoregionalprodukten. FoU-investeringarna är dock starkt koncentrerade till ett fåtal stora företag. En ökad **innovationsförmåga** i näringslivet kan vara avgörande för att möta den utveckling vi står inför. Den globala konkurrensen medför krav på förnyelse och förbättring av varor och tjänster. Den snabba tekniska utvecklingen kräver förbättring av processer för produktion av varor och tjänster för att inte tappa konkurrenskraft. En förutsättning för att klara klimatomställningen är att det utvecklas nya, smarta lösningar som minskar konsumtionens påverkan på den globala uppvärmningen. I Västra Götaland finns idag en väl utbyggd infrastruktur för forskning och innovation och regionen ligger i topp bland Europas regioner när det gäller näringslivets FoU-investeringar. Satsningarna är dock starkt koncentrerade till ett begränsat antal stora globala företag med placering i Göteborgsregionen. För en ökad innovationsförmåga i hela näringslivet och hela regionen behöver fler företag ta del av den forsknings- och innovationskompens som finns.

De större företagen har en stark orientering mot internationella marknader. Men de mindre företagen agerar idag i huvudsak på en lokal eller regional marknad. Med en ökad **internationalisering** genom både export och import finns en stor potential att öka omsättning och sysselsättning i små och medelstora företag. Här finns en särskild stor potential i nya växande marknader i t ex Asien, Latinamerika och Afrika. Men Västra Götalands läge gör att även Norge, med sin starka ekonomi, är en viktig marknad som kan bidra till ökad tillväxt bland små och medelstora företag. Det är givetvis även viktigt att företagen når ut till nationella marknader.

Bristande tillgång till arbetskraft med rätt kompetens är ett stort hinder för små och medelstora företags **kompetensförsörjning**, och därmed möjligheterna att utvecklas och växa. Många av företagen har svårigheter att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens, vilket innebär att företagen på sikt tappar i innovationsförmåga och konkurrenskraft. Strukturomvandlingen tillsammans med den tilltagande tekniska utvecklingen medför en omställning av arbetsmarknaden som kan bidra till att matchningsproblem ökar och förvärras.

3. Mål och målgrupper

Det övergripande målet för handlingsplanen är att fler små och medelstora företag växer/ökar i sysselsättning, förädlingsvärde och omsättning och bidrar till att skapa ett innovativt näringsliv. Målgruppen är små och medelstora företag (ej start-up/inkubatorföretag) med tillväxtvilja och – potential. Aktiviteter ska riktas mot/eller tillfalla små och medelstora företag.

Övergripande indikatorer:

- Små och medelstora företag som berörs av handlingsplanen ska ha en bättre utveckling än riket när det gäller:
  - Förädlingsvärde.
  - produktivitet.
  - omsättning.
  - sysselsättning.
  - export.
- Små och medelstora företag som deltar i forsknings- och innovationsprogram.
- Privata forsknings- och utvecklingsinvesteringar.
- Utbildningsnivå.
- Företagsklimat.

Handlingsplanen ska bidra till jämlika villkor inom de områden som prioriteras. Det är viktigt att ta till vara på alla individers företagsamhet och innovationskraft, att skapa en mångfald av företagare, företagande och företagsformer som bidrar till förnyelse av näringslivet och hållbar tillväxt. Därför ska ett pilotförsök göras med att mäta hur stor del av handlingsprogrammets medel som går till kvinnor och män. Målet är att försöka fördela resurserna jämnt mellan kvinnor och män, enligt principen 40/60 procent⁸ till endera könet.

---

⁸ Målet är fördelningen av resurserna på totalen ska vara enligt principen 40/60, inte per projekt. Principen 40/60 är en princip som används av SCB, Vinnova Länsstyrelsen etc.

Detta innebär att offentligt finansierade aktörer, som omfattas av handlingsplanen, ska:

- konkretisera mål för att integrera jämställdhet och mångfald i sin verksamhet och genomföra aktiviteter som leder till att målen uppfylls.
- utgå från en kartläggning/analys av den företagsfrämjande verksamheten som beskriver nuläget utifrån ett genus- och jämställdhetsperspektiv.

Omställningen till ett fossilfritt Västra Götaland 2030 erbjuder affärsmöjligheter för företag som inser att detta kan ge konkurrensfördelar både på hemmamarknaden och för export. Det är viktigt att prioritera varor och tjänster som leder till minskad miljöpåverkan genom nya varor och tjänster och nya affärsmodeller (återvinnings ekonomi).

4. Insatsområden

Programmet är uppbyggt av två huvudområden och sex delområden.

1. Företagsklimat
  - a. förenkla för företagsamhet
  - b. upphandling
  - c. kompetensförsörjning
2. Innovation och marknadsutveckling
  - a. kunskapsöverföring
  - b. nya marknader
  - c. finansiering

Aktiviteter som genomförs inom de olika insatsområdena ska ha en väl avgränsad målgrupp och vara anpassade till företagen och företagarens behov och svara upp till de mål som är satta i programmet.

Genomförande och finansiering

Genomförandet av handlingsplanens insatser ska gå linje i Västra Götalandsregionens klustersatsningar och prioriterade områden⁹. Västra Götalandsregionen kommer att initiera och driva utvecklingsarbete men också öppna upp för aktörer att ansöka om finansiering via löpande ansökningsförfarande och riktade utlysningar. Finansiering av projekten kan med fördel även ske inom ramen för till exempel EU:s regional och socialfond, Interreg-program, övriga EU-program och olika nationella insatser och utlysningar.

Huvudområde 1: Företagsklimat

För att underlätta att driva företag och för att minska antalet tillväxthinder måste det allmänna företagsklimatet förbättras. En viktig faktor för att skapa ett bättre företagsklimat och en ökad regional attraktionskraft ligger i de allmänna villkoren för företagande. Ett företags beslut om att växa, anställa eller utveckla nya produkter/tjänster påverkas av omgivningen. Det handlar om tillstånd, kompetens i närområdet, attityder från politiker och tjänstemän och en tillförlitlig och snabb ärendehantering i mötet med den offentliga sektorn – samhället i stort. Förståelsen för att företagen bidrar till samhällsutvecklingen behöver öka och företagens förståelse för den offentliga sektorn som en viktig del att skapa förutsättningar för utveckling av näringslivet behöver stärkas.

---

⁹ Se Västra Götaland 2020

Bättre kompetensförsörjning är en viktig insats för att skapa ett bra företagsklimat. En bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på kompetens är en nyckelfråga för att företagen ska kunna utvecklas och bli mer konkurrenskraftiga. Att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling, till exempel genom konkurrenspräglad dialog, är ett sätt för den offentliga sektorn att arbeta med att utveckla företagsklimatet.

Aktiviteter inom huvudområde 2 "företagsklimat" ska stärka företagsklimatet i Västra Götaland men även underlätta för företagaren att utveckla företaget och sina anställda.

Delområde 1.1 Förenkla för företagsamhet

Över hela landet finns en stark trend och medvetenhet om vikten av att förbättra företagsklimatet genom att myndighetsorganisationer underlättar för företagen med smidigare rutiner och bättre bemötande. Svenskt Näringslivs företagsklimatsundersökning och senare även SKL:s bemötandemätning "Insikt" har fått hög status och många kommuner tävlar om att stiga på rankinglistorna.

Generellt finns ett tydligt attitydskifte där myndighetsorganisationerna börjat se företagen som en förutsättning för orters utveckling och välfärd. Många kommuner har inspirerats av bra utbildningar och koncept men alla klarar inte av att genomdriva de egna processer som krävs för att på ett påtagligt sätt förbättra sitt bemötande och förenkla villkoren för företagen. Framgångsrika exempel från kommunerna berättar ofta om fördjupad dialog, ökad samverkan och möjlighet för företagen att vara medskapare när förvaltningar tagit fram tillämpningar och lokala regelverk.

Det finns ingen anledning för Västra Götalandsregionen att konkurrera med de etablerade koncept av god kvalitet som finns för att initiera processer för bättre företagsklimat som t ex SKLs "Förenkla Helt Enkelt". Däremot kan de regionala insatserna, tillsammans med andra organisationer, vara effektfulla genom att erbjuda en fortsättning när utbildningskoncepten slutar och ge processtöd till de kommuner som vill/önskar fullfölja sina goda ambitioner och konkretisera förverkligandet av sina handlingsplaner.

Insatserna ska bidra till verkliga förändringar på lokal nivå. Verktyg för detta skulle kunna vara att erbjuda exempel på fungerande arbetssätt, dialogstöd i kommunala processer eller specifika utbildningsinsatser inom avgränsade områden. Det som kommer att avgöra vilka orter som lyckas förbättra sitt företagsklimatarbete är inte vilka som satsar resurser på att bli bättre utan vilka som lyckas genomdriva verkliga förändringsåtgärder.

Mål:

- 75 % av kommunerna i Västra Götaland som mäts i servicemätningen Insikt ska ligga över det nationella medelvärdet (NKI) 2018.
- 75 % av kommunerna i Västra Götaland ska uppvisa högre totalbetyg på tre års sikt (2015-2018) i Svenskt Näringslivs rapport om företagsklimatet.
- Alla kommuner i Västra Götaland ska 2018 ha ett genomtänkt och väl kommunicerat koncept för effektiv handläggning och guidning av företagaprojekt som berör flera förvaltningar samtidigt.

Exempel på åtgärder:

- Processtöd och utbildningsinsatser.
- Dialog om målbilder mellan region, kommunalförbund och kommun.

Delområde 1.2 Upphandling

Genom upphandling kan nya marknader och produkter utvecklas. Västra Götalandsregionen och den övriga offentliga sektorn har förutsättningar att gå före i utvecklingen och visa upp goda exempel genom att utveckla kvalitén, kompetensen och att vara flexibel och effektiv i sina upphandlingar, speciellt som en stor kund. Ett positivt samspel mellan offentliga behov och näringslivets utbud kan bidra till att stärka näringslivets konkurrenskraft. De gemensamma erfarenheterna, både från privata och offentliga sektorn, grundas ofta i en frustration över att offentliga upphandlingar upplevs som ett hinder för utveckling och tillväxt. Bristande kunskap om offentlig upphandling blir lätt en hämmande faktor och blir därmed inte det stöd till en hållbar utveckling, innovationskraft och tillväxt som det skulle kunna vara.

Våra lagar och regler inom upphandling tillåter mer än vad som idag är praxis. Däremot behövs ökad kunskap, nya förhållningssätt och modiga myndigheter. Åtgärder som bidrar till ökad kunskapsuppbyggnad inom offentlig upphandling är viktigt samt insatser som bidrar till att minska antal icke relevanta krav.

Prioriterade områden inom handlingsplanen är att bidra till att underlätta upphandling som främjar utveckling, test och demoprojekt och innovationer i det regionala utvecklingsarbetet, så kallad innovationsupphandling.

Mål:

- Fler små och medelstora företag i offentliga upphandlingar.

Exempel på åtgärder:

- Utbildning och seminarier.
- Främja till mer flexibla och effektiva upphandlingar, för att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.
- Uppsökande verksamhet, både till kommuner och företag.

Delområde 1.3 Kompetensförsörjning

Kompetens är en konkurrensfaktor och en förutsättning för företags tillväxt och utveckling. Små och medelstora företag står för merparten av sysselsättningstillväxten i Västra Götaland. Att hitta rätt kompetens är en viktig faktor för företagets tillväxt och utveckling. Brist på lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för företag i Västra Götaland enligt Tillväxtverkets rapport om företagens villkor och verklighet 2014.

Omvandlingstakten ökar inom näringslivet och så även på arbetsmarknaden. Detta illustreras tydligt i att matchningen mellan utbud och behov av kompetens/färdigheter kontinuerligt försämrats under de senaste årtiondena. Kompetensförsörjningsbehovet kan delas upp i två delar; det kortsiktiga och det långsiktiga. I det korta perspektivet handlar det om att klara av företagets kompetensbehov (det kortsiktiga behovet ligger under projektet Kompetensplattformen som är ett regeringsuppdrag för att möta upp problematiken med matchningen av kompetens och behov), medan det långsiktiga behovet syftar till att skapa förutsättningar att växa och möta de utmaningar och möjligheter som ökade effektivisering krav, globalisering och automatisering innebär. Den generellt sett låga utbildningsnivån och brist på lämplig arbetskraft är en utmaning som hotar framtida konkurrenskraft.

Västra Götalandsregionen har tagit ett politiskt initiativ att tillskriva regeringen med en begäran om att få genomföra ett pilotprojekt inom arbetsmarknadsområdet. Inom ramen för projektet prövas ett utökat regionalt mandat inom arbetsmarknadsfrågor.

Mål:

- Minska av antalet företag som upplever brist på kompetens som ett hinder för att utveckla och expandera verksamheten.
- Öka andelen sysselsatta med eftergymnasial utbildning inom små och medelstora företag.

Exempel på åtgärder¹⁰:

- Skapa förutsättning för fler strategiska samarbeten och ökad samverkan mellan utbildning och näringsliv, inkluderat möjligheten till praktik, lärlingsanställningar, exjobb, uppdragsutbildningar eller delade doktorandtjänster.
- Verka för att fler företag använder strategisk kompetensförsörjning som ett verktyg för att nå sina affärsmässiga mål.
- Verka för att fler företag arbetar med sin värdegrund och sitt mångfalds- och jämställdhetsarbete för att attrahera rätt kompetens.

Huvudområde 2: Innovations och marknadsutveckling

Små och medelstora företag spelar en avgörande roll för sysselsättning, förnyelse och diversifiering av näringslivet. Den globala konkurrensen ställer ökade krav på utveckling och anpassning, därför är tillgången till rätt kompetens och kapital avgörande för ett företags tillväxt och överlevnadsgrad. Processer och aktiviteter som bidrar till gränsöverskridande och värdeskapande möten ska prioriteras, förmedling av investeringsvilligt kapital i olika former måste stärkas med syfte att möjliggöra förnyelse och utveckling. Insatser som bidrar till att företag hittar nya marknader för sina varor/tjänster är viktiga för att minska sårbarheten.

Utvecklingsinsatser riktade mot små och medelstora företag behöver fokuseras på kunskapsöverföring, kapital och förnyelse för att nå en ökad innovationsförmåga, stärkt produktivitet och ökad konkurrenskraft. Studier från OECD visar att de företag som arbetar systematiskt med innovation tenderar att ha högre förädlingsvärde, högre lönenivåer, omsättning och vinst än andra företag.

Delområden 2.1 Kunskapsöverföring

I Västra Götaland finns en regional infrastruktur för innovation och kunskapsöverföring till små och medelstora företag där forskningsinstitut, högskolor, delregionala utvecklingscentra, Science Parks etc är viktiga beståndsdelar. Samarbetet mellan högskolor, universitet, industriforskningsinstitut och industriella utvecklingscentra behöver fortsätta att utvecklas genom att hitta nya former för att bli effektivare med att bidra till förnyelse till små och medelstora företag.

I Västra Götaland domineras FoU-investeringar i näringslivet av några få mycket stora företag, vilket gör Västra Götaland sårbar för strukturella förändringar. Därför behövs insatser för att effektivisera och öka små och medelstora företags produktionsprocesser och innovationsnivå men även insatser för att ta tillvara, nyttiggöra och utveckla kommersialiserbar FoU.

Marknadens behov av nya innovativa tjänster, varor och effektiva produktionsprocesser ställer ett ökat krav på företagens innovationsutveckling. Små och medelstora företag har dock varierande innovationsförmåga och tillväxtambitioner. Innovationsarbetet kan därför

---

¹⁰ Matchningsproblematiken kommer att åtgärdas inom andra program t ex inom kompetensplattformen

ta sig uttryck i många olika former, beroende på det enskilda företags typ av verksamhet, marknad, kompetens och samarbeten. Ett samarbete som behöver utvecklas är relationen till kunskapsleverantörer (akademi, forskningsinstitut etc). Ofta leder olika förutfattade meningar, kunskaps- och erfarenhetsbakgrunder till bristande förståelse för varandras utmaningar, förutsättningar och behov. Det är därför viktigt att fortsätta arbetet med att underlätta kunskapsöverföring mellan små och medelstora företag och kunskapsleverantörer i syfte att höja kunskapsnivån i företagen.

En viktig faktor för små och medelstora företags utveckling är kunskapsöverföring genom nätverkande. På lokala och regionala arenor är utbytet mellan företag inom samma bransch så väl som mellan företag inom helt olika branscher ofta avgörande för kunskapsöverföring och innovativ utveckling. Ett annat område är ledarskapet i små och medelstora företag. Många företag saknar tid att utveckla genomtänkta strategier som kan användas för att utveckla verksamheten, speciellt inom jämställdhet och hållbarhetsfrågor.

Med hänsyn till de utmaningar som beskrivs ovan behöver företag i Västra Götaland öka sina FoU-investeringar och sin förmåga att kommersialisera kunskap. Därför behövs stödjande innovativa miljöer/mötesplatser som stimulerar samverkan, bidrar till effektivare produktionsprocesser och som ökar innovationskraften.

Mål:

- Ökad sysselsättning.
- Ökat förädlingsvärde.
- Ökad produktivitet.
- Ökad omsättning.
- Nya innovativa varor/tjänster.
- Ökade FoU investeringar.

Exempel på åtgärder:

- Utveckla företagarens ledarskapsförmåga (coachning/mentorskap/nätverk).
- Genomföra behovsanalyser inom marknad och produktutveckling.
- Utveckla regionala och delregionala nätverk för innovation och kunskapsöverföring.
- Skapa gränsöverskridande möten mellan branscher.

Delområde 2.2 Nya marknader

Det finns många olika aktörer som arbetar med internationaliseringsprocesser i Västra Götaland. "Team Sweden" är ett nytt nätverk för att samla de nationella aktörerna som arbetar med exportfrämjande insatser för att öka effektiviteten i arbetet. Men det saknas ett samlat grepp bland aktörerna på regional nivå för att få bättre utväxling av insatserna.

Företag i Västra Götaland är i huvudsak inriktade på hemmamarknaden. Däremot finns det många företag som har potential och vilja att hitta nya marknader. Att hitta nya marknader för företagets varor och tjänster är en förutsättning för fortsatt tillväxt, ökad konkurrens är också en faktor för att öka företagets innovationsförmåga.

Tillväxtverket visar i rapporten Företagens villkor och verklighet 2014 att ju fler anställda företaget har desto mer angelägna är företag att söka sig till en internationell marknad. De största hindren för internationalisering enligt Tillväxtverket är resursbrist i företaget, brist på nätverk och kontakter, kostnader för satsningen samt kulturella skillnader. Det är inte bristen på affärsmöjligheter eller själva varan/tjänsten som är de största hindren enligt företagen.

Handlingsplanen ska bidra till att underlätta företagets internationaliseringsprocess. Hur varor och tjänster ska nå högre upp i den globala värdekedjan, hur man hittar nya internationella partners, utveckla nya sätt att mötas, öka företagets kompetens om omvärlden och klara av kulturella skillnader etc. Insatserna ska även bidra till en bättre samordning bland aktörerna och skapa insikt om vikten av internationalisering, inte bara genom att skapa större marknader för företagen att verka på utan även utifrån ett innovationsperspektiv. En viktig del är att underlätta för export/import mellan länder, identifiera onödiga hinder som har en hämmande effekt. Att bjuda in små och medelstora företag att delta i olika internationella forsknings- och innovationsprogram är en viktig insats för att öka både internationaliseringsgraden och innovationskraften.

Mål:

- Ökad internationalisering.
- Tillgång till fler branscher/sektorer.
- Ökad omsättning.
- Ökad sysselsättning.
- Fler små och medelstora företag i Forskning och innovationsprogram.

Exempel på åtgärder:

- Matchning/Partnersök/mötesplatser.
- Marknadsundersökning/Omvärldsanalys.
- Analys av företagets internationaliseringspotential och försäljningskanaler.
- Team Sweden i Västra Götaland.

Delområde 2.3 Finansiering

En väl fungerande kapitalförsörjning är en nödvändighet för utveckling av näringslivet. Det handlar om kapital för att utveckla affärsmodeller, tillväxt på nya och befintliga marknader och utveckling av nya varor/tjänster etc. Otillräcklig tillgång till kapital blir ofta ett problem när företag börjar växa. Investeringar i innovationsverksamhet innebär många gånger en stor osäkerhet och för att nå framgång krävs ofta en förmåga att kombinera många kompetenser och finansiella resurser, dvs. kompetent kapital.

Företagens behov av externt kapital ska i första hand tillgodoses på den privata marknaden men det finns områden där det kan finnas behov av marknadskompletterande finansiering. Bland annat i tidiga utvecklingskedan och vid kommersialisering av innovativa varor/tjänster. Idag är de olika kapitalformerna fördelade på olika aktörer. Ägarkapital via t ex Almi Invest, lånekapital via Almi Företagspartner och bidragskapital via Västra Götalandsregionen. Det finns också en mängd nationella offentliga finansiärer som Tillväxtverket, Vinnova, statligt riskkapital och Energimyndigheten. Insatser för att underlätta företags kapitalförsörjning är en viktig del i handlingsprogrammet men även att underlätta för kapital att hitta till Västra Götaland.

Västra Götalandsregionens behöver tillsammans med relevanta aktörer bidra till bättre förutsättningar för att minska problemen med kapitalförsörjning för tillväxtbolag för att minska risken att företag söker sig bort från regionen. Regionens olika finansieringserbjudanden ska bidra till att underlätta kommersialiseringen av innovativa varor/tjänster och skapa fler och konkurrenskraftiga företag i Västra Götaland. Exempel på de olika finansieringserbjudande är såddfinansiering, konsultcheckar, FoU-kort samt av regionalpolitiska skäl till investeringar i stödområdet och i skärgården (bidrag). En viktig del inom handlingsprogrammet är att utveckla Västra Götalandsregionens finansieringsformer utifrån de olika behov som finns i Västra Götaland. Allt från informationsspridning, innehåll i erbjudandet och till hur bedömningskriterierna ska se ut.

Handlingsplanen ska bidra till att underlätta för företag att hitta kapital, vare sig det är ägarkapital, lånekapital eller bidragskapital, för att möjliggöra att företag utvecklas och blir mer innovativa. En viktig del i detta arbete är att bredda finansiering till fler branscher och företag än vad som tidigare har haft möjligt att få finansiering genom att bidra till bättre förutsättningar för finansiärer att möta entreprenörer för att utveckla nya affärsmöjligheter tillsammans.

Mål:

- Ökad sysselsättning.
- Ökat förädlingsvärde.
- Ökad omsättning.
- Nya varor/tjänster.
- 80 % av företagen ska uppleva att finansieringen från Västra Götalandsregionen har stärkt företagets konkurrenskraft.

Exempel på åtgärder:

- Marknads-, affärs- och produktutveckling.
- Dialog med kapitalförsörjningsbranschen kring möjligheten att utveckla metoder och former för startkapital för innovation i små och medelstora företag

6. Uppföljning och utvärdering

De kvalitativa och kvantitativa resultaten av alla insatser inom handlingsplanen ska följas upp enligt Västra Götalandsregionens rutiner. För att mäta de kvantitativa resultaten finns indikatorer med koppling till planens prioriterade arbetsområden och mål. Arbetet är långsiktigt men den aktuella planen omfattar insatser under tidsperioden 2016-2018. Indikatorerna ska mätas varje år och en slututvärdering av hela handlingsplanen ska göras med avseende på genomförande, resultat och måluppfyllelse.